

નગર પ્રાથમિક શિક્ષણ સમિતિ અમદાવાદ

પરિપત્ર નં. ૧૪૧ તા.૨૫-૦૩-૨૦૨૧

ફક્ત મ્યુનિ. શાળાઓ માટે જ :-

વિષયઃ- પોષણ અભિયાન અંતર્ગત પોષણ માહ 'માર્ચ-૨૦૨૧'ની ઉજવણી કરવા બાબત. સંદર્ભઃ- ક્રમાંક : પ્રાશિનિ/છ-૨/સંકલન/૨૦૨૧/૨૫૭૫-૨૬૬૧ તા.૨૩-૦૩-૨૦૨૧

આથી તમામ મ્યુનિ. શાળાના મુખ્ય શિક્ષકશ્રીઓને ઉપરોક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે, પોષણ અભિયાન અંતર્ગત મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર માસમાં જન આંદોલન માટે 'રાષ્ટ્રીય પોષણ માહ' અને માર્ચ માસમાં 'પોષણ પખવાડા'ની ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરેલ છે. જે અન્વયે વર્ષ ૨૦૨૧માં જન આંદોલનને વેગ આપવા માટે તા.૧૬ માર્ચ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૧ સુધી 'પોષણ પખવાડા' માહ તરીકે 'સુપોષિત ભારત ૨૦૨૨'ની થીમ સાથે કોવિડ-૧૯ની માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરીને ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરેલ છે. આ સાથે સામેલ સંદર્ભિત પત્રમાં 'પોષણ પખવાડા'ની પ્રવૃત્તિઓ આપેલ છે. જેનો અભ્યાસ કરી 'પોષણ પખવાડા'ની ઉજવણી કરવા જણાવવામાં આવે છે.

બિડાણ :- સંદર્ભિત પત્ર

તા.૨૫-૦૩-૨૦૨૧

ડૉ.એલ.ડી.દેસાઇ શાસનાધિકારી

ક્રમાંકઃપ્રાશિનિ/ઇ-૨/સંકલન/૨૦૨૧/ ૨૫૭૫ *- ૨૬૬* દ પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામકની કચેરી, બ્લોક નં-૧૨/૧, ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન, ગુરા. ગાંધીનગર. તા. ૨૩/૦૩/૨૦૨૧

પ્રતિ,

- જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી, તમામ
- જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી, તમામ
- શાસનાધિકારીશ્રી, તમામ

0008/2021/MADA

વિષયઃ- પોષણ અભિયાન અંતર્ગત પોષણ માઠ 'માર્ચ- ૨૦૨૧' ની ઉજવણી બાબત. સંદર્ભઃ- (૧) મધ્યાઠન ભોજન યોજનાની કચેરી, ગાંધીનગરનો પત્ર ક્રમાંકઃ- મભય/અમલ/ પો.અભ.૨૦૨૧/૨૩૫૭-૬૦ તા. ૨૨/૦૩/૨૦૨૧

- (૨) શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, ભારત સરકારના પત્ર ક્રમાંકઃ- D.O. No. 14-5/2021-MDM-1-1 (EE.5) તા. ૧૯/03/૨૦૨૧
- (૩) મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, ની કચેરી, ભારત સરકારના પત્ર ક્રમાંકઃ- D.O. No. PA/15/2021-CPMU (e-91058) તા. ૧૬/03/૨૦૨૧

ઉપર્યુક્ત વિષય અને સંદર્ભ અન્વચે જણાવવાનું કે, માન. વડાપ્રધાનશ્રી દ્રારા તા. ૦૮ માર્ચ ૨૦૧૮ ના રોજ પોષણ અભિયાનનો રાષ્ટ્રવ્યાપી શુભારંભ કરવામાં આવેલ છે. પોષણ અભિયાન અંતર્ગત મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્રારા દર વર્ષે સપ્ટેમ્બર માસમાં જન આંદોલન માટે "રાષ્ટ્રીય પોષણ માઠ" અને માર્ચ માસમાં 'પોષણ પખવાડા' ની ઉજવણી કરવાનું નકકી કરેલ છે. જે અન્વચે વર્ષ ૨૦૨૧ માં જન આંદોલનને વેગ આપવા માટે તા. ૧૬ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૧ સુધી 'પોષણ પખવાડા' માઠ તરીકે "સુપોષિત ભારત- ૨૦૨૨" ની થીમ સાથે ઉજવણી કરવાનું નકકી કરેલ છે.

રાજયની પ્રાથમિક શાળાઓમાં કિચન ગાર્ડન બનાવવામાં આવેલ છે. કિચન/ન્યુટ્રી ગાર્ડનના વિકાસ માટે સિક્ચિ ભાગીદારી અને સંવેદનશીલતા માટે લોકોને પ્રોત્સાહન આપવાનું રહેશે તથા COVID-19 અંગેની માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરીને શાળાઓમાં નીચે જણાવેલ પ્રવૃત્તિઓ કરવાની રહેશે.

- (૧) શાળાઓમાં કિયન/ન્યુદ્રી ગાર્ડન વિકસાવવા માટે બહોળા પ્રમાણમાં આયોજન કરવાનું રહેશે.
- (૨) શાળાઓમાં કિયન/ન્યુટ્રી ગાર્ડનના ફાયદા અંગેનું સત્ર યોજવું. બાળકો માટે ઓર્ગેનિક પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને ગાર્ડન બનાવવાના રહેશે.
- (૩) ગામ, તાલુકા અને જિલ્લા કક્ષાએ પોષણ બાબતે રેલી અને કિવઝનું આયોજન કરવું.
- (૪) કેમ્પસ/પરિસરમાં કિચન ગાર્ડનનો પ્રચાર-પ્રસાર કરવો.

ઉકત પ્રવૃત્તિઓ યોગ્ય રીતે થાય અને જન આંદોલન ડેશબોર્ડ પોર્ટલ www.poshanabhiyaan.gov.in પર પ્રવૃત્તિઓની માહિતી અપલોડ કરવાની રહેશે. પોષણ માસની ઉજવણી સફળતાપૂર્વક કરવા પ્રયત્નો કરવાના રહેશે. ઉકત સંદર્ભીત પત્રોને ધ્યાને લઇ આપના તાબા હેઠળની તમામ પ્રાથમિક શાળાઓને આ અંગે જરૂરી સૂચના આપવા આથી જણાવવામાં આવે છે.

બિડાણઃ- ઉપર મુજબ

નાયબ શિક્ષણ નિયામક પ્રાથમિક શિક્ષણ ગુ. રા. ગાંધીનગર

નકલ સવિનય રવાનાઃ-

- સંયુકત કમિશ્નરશ્રી, મધ્યાહન ભોજન યોજનાની કચેરી, બ્લોક નં- ૧૪/૧, ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન ગાંધીનગર

भारत सरकार
शिक्षा मंत्रालय
स्कूल शिक्षा और साक्षरता विमाग
शास्त्री मवन
नई दिल्ली — 110 115
GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF EDUCATION
DEPARTMENT OF SCHOOL EDUCATION & LITERACY
SHASTRI BHAVAN
NEW DELHI-110 115
Dated the 19th March, 2021

D.O. No. 14-5/2021-MDM- 1-1 (EE.5)

Dear Sir | madam

As you are aware, POSHAN (Prime Minister's Overarching Scheme for Holistic Nutrition) Abhiyaan is a flagship programme of the Ministry of Women and Child Development (MWCD), Government of India which aims to direct the attention of the country towards the problem of malnutrition and address it in Mission-mode, with a vision to ensure attainment of "Suposhit Bharat" by 2022. Ministry of Education is a partner ministry in the POSHAN Abhiyaan. Considering the overwhelming response during Poshan Maah and Pakhwada held earlier and to retain the momentum, M/o Women and Child Development has decided that Poshan Pakhwada, 2021 will be celebrated from 16th -31st March, 2021 to give a boost to Jan Andolan.In this regard, M/o Women and Child Development DO letter no.PA/15/2021-CPMU enclosed. (e-91058) dated note 16th March, 2021 alongwith concept

- 2. It is mentioned that convergence across varied levels, has once again proved to be the backbone to encourage masses towards active participation and sensitization on issues concerning malnutrition, especially through integration of AYUSH and development of Kitchen/Nutri-gardens.
- 3. In this connection, the following suggested activities may be carried out by the States/UTs in their respective State/UT, by adhering to the guidelines of COVID:
 - i. The programme to develop Kitchen/ Nutri-gardens in schools should be taken up in a big manner.
 - ii. A session on benefits of Kitchen/ Nutri-gardens must be held in each school for children to create a successful sustainable garden in using organic method.
- iii. A rally and quiz on School Nutrition Garden and nutrition should be organized at village- block and district state level so that entire community irrespective of age is aware.
- iv. Promotion of Kitchen/ Nutri-gardens across the associated campuses/premises.
- 4. I would, therefore, request you to ensure that the above activities should be carried out in your respective State/UT and uploaded on Jan Andolan Dashboard on daily basis to make the Poshan Pakhwada a successful implementation in your State/UT.

With regards

Encl: As above:

Yours sincerely,

(R.C MEENA)

The Education Secretaries/ Nodal Officer for Mid Day Meal in all the States/UTs.

राम मोहन मिश्र सचिव RAM MOHAN MISHRA Secretary

भारत सरकार महिला एवं बाल विकास मंत्रालय शास्त्री भवन, नई दिल्ली — 110 001

GOVERNMENT OF INDIA

MINISTRY OF WOMEN & CHILD DEVELOPMENT
SHASTRI BHAWAN, NEW DELHI-110 001

Website: http://www.wcd.nic.in

Dated: 16th March, 2021

D.O. No.PA/15/2021-CPMU (e-91058)

dear treta,

POSHAN Abhiyaan endeavors to improve nutritional outcomes in a holistic manner in convergence with other Ministries. Behavioural Change at individual and community level is an important component to achieve the desired goals of the Abhiyaan. Behavioural Change needs to be driven through convergence (of Ministries) and should lead to a Jan Andolan on nutrition. Considering the overwhelming response during Poshan Maah and Pakhwada held earlier and to retain the momentum, Poshan Pakhwada, 2021 will be celebrated from 16th-31st March 2021 to give a boost to Jan Andolan (Concept note enclosed).

- 2. The country witnessed a worthwhile mix of conventional and digital Jan Andolan during the last held Poshan Maah in September 2020, adhering to the protocols issued amid Covid-19. Convergence across varied levels, has once again proved to be the backbone to encourage masses towards active participation and sensitization on issues concerning malnutrition, esp. through integration of AYUSH and development of Kitchen/Nutri-gardens. As a result, 13.90 crore activities were successfully performed during the month. The upcoming third Poshan Pakhwada during March 2021 is planned to continue the incorporation of Jan Andolan themes including the newly initiated efforts on AYUSH and Kitchen/Nutri-gardens.
- 3. During the last held nutrition-centric Jan Andolan based celebrations during Poshan Maah in September 2020, setting-up of Poshan Vatika gained momentum, as a result of which 10.87 lakhs plantation drives in the form of Kitchen Garden held at Anganwadi level. Simultaneously, during the same period, AYUSH based interventions further helped disseminating knowledge on age-old nutritional practices. Continuing the thrust on Jan Andolan, 16th-31st March 2021 will be celebrated as Poshan Pakhwada as done in previous years.
- 4. The key focus areas for Poshan Pakhwada 2021 would be:
 - a. Addressing nutritional challenges through Food Forestry
 - Distribution of 4 saplings of nutrition rich plants per AWC in the Aspirational Districts, under the supervision of local panchayat and DM/DC

 Awareness, sensitization at village panchayat level by National Medicinal Plants Board (NMPB)

b. Poshan Panchayat

- Organising Poshan Panchayat involving members of PRIs for generating awareness on topics like malnutrition prevalence and its consequences. Poshan Vatika, food forestry, identification of SAM/MAM children and its management.
- 5. Ministry of Women & Child Development will be the nodal Ministry for coordinating activities during the Poshan Pakhwada. Department of Women & Child Development /Social Welfare Department will be the nodal department in the State/UT. All the activities will be required to be uploaded on Jan Andolan Dashboard Portal www.poshanabhiyaan.gov.in by the respective Ministries/ Departments and States/UTs on daily basis. The aggregated data of the Ministries/Departments and States/UTs performance will be available on the Website. Entries will start from 16th March 12.01 AM till 1st April 11.59 PM.
- 6. I shall be grateful if you could direct the concerned officer in the Ministry and concerned Departments of States to ensure that Poshan Pakhwada 2021 is organised on lines of Poshan Maah and Pakhwada held earlier with the same fervour. It is also requested that a preparatory meeting may be convened at your level and appropriate instructions may be issued to the States/UTs and organisations under your Ministry / Department, with a copy to us. A nodal officer may please be appointed and kindly share the details of the nodal officer to MoWCD.

will ware yeards,

Yours sincerely,

(Ram Mohan Mishra)

Ms. Anita Karwal
Secretary
Department of School Education & Literacy
Shastri Bhawan
New Delhi

1

PoshanPakhwada, 16th-31st March, 2021 POSHAN Abhiyaan Ministry of Women and Child Development

Draft Concept Note

Keeping Jan Andolan, Behaviour Change Communications and Advocacy as one of the key components to sensitize and engage communities. POSHAN Abhiyaan, launched by the Hon'ble Prime Minister of India on 8th March 2018, has reached a long way in ensuring wider people's participation. Clarion calls from Hon'ble Prime Minister of India on various occasions including 'Mann ki Baat', further helped sensitize masses on issues concerning nutrition through Jan Andolan based mass public participation.

- 2. During the last held nutrition-centric Jan Andolan based celebrations during Poshan Maah in September 2020, setting-up of Poshan Vatika gained momentum, as a result of which 10.87 lakhs plantation drives in the form of Kitchen Garden held at Anganwadi level. Simultaneously, during the same period, AYUSH based interventions further helped disseminating knowledge on age-old nutritional practices.
- 3. Continuing the thrust on Jan Andolan, this year PoshanPakhwada will be celebrated during 16th-31th March 2021. The key focus areasfor PoshanPakhwada 2021 would be:
 - a. Addressing nutritional challenges through Food Forestry
 - Distribution of 4 saplings of nutrition rich plants per AWC in the Aspirational Districts, under the supervision of local panchayat and DM/DC by NMPB, MoAYUSH
 - Awareness, sensitization at village panchayat level by National Medicinal Plants Board (NMPB)

b. Poshan Panchayat

- Organising Poshan Panchayat involving members of PRIs for generating awareness on topics like malnutrition prevalence and its consequences, PoshanVatika, food forestry, identification of SAM/MAM children and its management
- c. Launch of Mission Kalpataru, Poshan Tracker and PoshanAtlas on 22nd March, 2021 through a Webinar.

- 4. Ministry of Women & Child Development will be the nodal Ministry for coordinating activities during the PoshanPakhwada. Department of Women & Child Development /Social Welfare Department will be the nodal department in the State/UT.
- 5. All the activities organized during PoshanPakwada needs to be properly recorded and reported to MoWCD in the prescribed dashboard/ template. The reporting format will be communicated separately by respective Ministries/Departments and States/UTs.
- 6. Cost Norms: Towards initiating IEC on Health & Nutrition, expenditure to be made frombudget available with States/UTs under the head 'IEC, Advocacy and Jan Andolan' sanctioned @INR 19 lakhs per district per year.

Enclosed:

- i). Activity list for POSHAN Pakhwada, 16th-31st March, 2021.
- ii). List of Aspirational Districts with beneficiary and SAM/MAM details (Annexure-1)
- (iii) PoshanPakhwada proposal from MoAYUSH for information and necessary action to follow up (Annexure-II).

POSHAN Pakhwada, 16th-31st March, 2021 Activity List

	March	Theme for the	Suggestive	Nodal Ministry/ Agency	Mandated Activities
16&1	Tugeday	Addressing nutritional challenges through Food Forestry	Activities Distribution and planting of 4 saplings of nutrition rich plants per AWC in the Aspirational Districts, under the supervision of local panchayat and DM/DC Awareness, sensitisation at village panchayat level by National Medicinal Plants Board (NMPB) through Poshan Panchayat	NMPB/ MoAYUSH Supporting Ministry: MoPR, MoRD	
18&19	Thursday Friday	Poshan Panchayat	Organising Poshan Panchayat involving PRI members for generating awareness on malnutrition prevalence and its consequences, Poshan Vatika, food forestry, identification of SAM/MAM children and management	MoPR	rition*, s along with sensitization activitic and d). Complementary Feeding
20&21	Saturday Sunday	• AYUSH for Well being	 Awareness on use of AYUSH principles and practices for eradication of malnutrition Initiation of AYUSH integration with Anganwadi Centres on pilot basis (covering the activities agreed under MoU between MWWCD and MoAYUSH) 	Mo AYUSH	1. IEC on Health & Nutrition*, tinue with mandated Home Visits along with sensitization activities focusing: Diet Diversity. c). Breastfeeding and d). Complementary Feeding.
22	Monday	 Launch of Poshan Atlas, Poshan Tracker, and Mission Kalptaru 	 Launch by Hon'ble Prime Minister Webinar on mapping India's Agro Food diversity 	MoWCD Harvard T.H. Chan School of Public Health	2. Field Functionaries to contí a). Nutrition, b). L
23&24	Tuesday Wednesday	BACK TO BASICS - Yoga for Health	Yoga sessions, Awareness campaigns etc.	MoYA&S MoAYUSH	2. Field Fun
25&26	Thursday Friday	Poshan Vatika	Distribution of seeds for setting-up Poshan Vatika in AWCs and community premises	National Seeds Corporation Limited	

8/2021/MDM-1-1 Section

£	AND DESCRIPTION OF THE PERSON NAMED IN COLUMN TWO IS NOT THE OWNER, THE OWNER					
	27&28	Saturday Sunday	Poshan ke Panch Sutras	 Awareness campaigns about 5 sutras (First 1000 days, Anaemia, Diarrhoea, Hand Wash & Sanitation, and Paushtik Aahaar) WaSH activities Campaign on WaSH esp. Drinking Water at AWCs 	MoWCD MoH&FW	
	29&30	Monday Tuesday	Traditional recipes for health -My kitchen My Dispensary	 Zila/Block-wise (cook a nutritious recipe prepared from locally available food items) Recipe Contest Stories/drawing competition on food Organising Mothers' Group Meeting 	MoWCD MoPR MoRD	
	31	Wednesday	• Culmination of Poshan Pakhwada	States/UTs to share progress pertaining to development of Poshan Vatikas (PVs) and Nutrition Nurseries (NNs) during the Pakhwada, with a way forward plan towards achieving nutritional targets of Poshan Abhiyaan	MoWCD	

Note: States may add other activities contextual to local needs

* IEC on Health & Nutrition may include activities around the following (by all partnering Ministries/Departments):

o Anaemia Camps	 Home Visits
o Community Based Events (CBE)	 Local Leaders' Meeting
o Community Radio Activities	 Nukkad Natak/Folk Shows
o Cooperative/Federation based activities	O Poshan Workshop/Seminar
o Cycle Rally/Walk/Prabhat Pheri	 School Based Activities
o DAY-NRLM SHG Meet and Self-Help Groups	o VHSND
(SHG) Meetings	
o Digital Poshan Panchayat	 Youth Group Meeting
o Haat Bazaar Activities	 Webinars

^{કમાં}ક:મભય/અમલ/પો.અભ/૧૦૨૧/ ૨૩૫૧ - ડે. કમિશનરશ્રીની કચેરી

મધ્યાફન ભોજન યોજના

બ્લોકનં ૧૪/૧,ડો.જીવરાજ મફેતા ભવન

ગાંધીનગર.તા.૧૨/૦૩/૧૦૨૧

2 2 MAR 2021

पति

- (૧) નિયામકશ્રી. સમગ્ર શિક્ષા અભિયાનની કચેરી, સેક્ટર-૧૭. ગાંધીનગર.
- (૨) નિયામકશ્રી, ગુજરાત શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ(GCERT), સેક્ટર-૧૨બી. ગાંધીનગર
- (3) સંચુક્ત શિક્ષણ નિયામકશ્રી (માધ્યમિક), કમિશનરશ્રી શાળાની કચેરી, બ્લોક નં.૯/૧, ડો.જીવરાજ મફેતા ભવન ગાંધીનગર
- (૪) સંયુક્ત શિક્ષણ નિયામકશ્રી, પાથમિક શિક્ષણ નિયામકશ્રીની કચેરી બ્લોક નં.૧૨/૧, ડો.જીવરાજ મહેતા ભવન ગાંધીનગર.

વિષય:- પોષણ અભિયાન અંતર્ગત પોષણ મફ માર્ચ ૧૦૨૧ ની ઉજવણી બાબત. સંદર્ભ:- શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, ભારત સરકારશ્રી ના પત્ર ક્રમાંક-D.O.No.14-5/2021-MDM-1-1 (EE.5) ના તા.૧૯/03/૨૦૨૧

શ્રીમાન,

સવિનય સંદર્ભમાં દર્શાવેલ ભારત સરકારશ્રીના સંયુક્ત સચિવશ્રી, શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, શિક્ષણ મંત્રાલય ની નકલ આ સાથે સામેલ છે. વર્ષ ૨૦૨૧માં પોષણ પખવાદા માફે માર્ચ-૨૦૨૧ (તા.૧૬/૦૩/૨૦૨૧ થી ૩૧/૦૩/૨૦૨૧), તરીકે ''સુપોષિત ભારત -૨૦૨૨'' ની થીમ સાથે ઉજવણી કરવાનું નક્કી કરેલ છે.

શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, શિક્ષણ મંત્રાલય, ભારત સરકાર દ્વારા જણાવવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિઓ આયોજીત થાય તે જોવા વિનંતી છે. Jan Andolan Dashboard Portal www.poshanabhiyaan.gov.inનો ઉપયોગ કરીને ખોરાક અને પોષણ પરના બાળકો માટે શાળાઓમાં કિચન ગાર્ડન વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિની કામગીરી માર્ચ-૨૦૨૧ દરમિયાન મફત્તમ કામગીરી કરવા તથા વેબસાઇટ પર એન્ટ્રી કરવા આથી જણાવવામાં આવે છે.

રાજ્યમાં પોષ્નણ વિષે વિધાર્થીઓમાં જાગૃતિ આવે અને સ્પર્ધામાં મહત્તમ સહભાગી બને તે જરૂરી છે અને તે દિશામાં સધન પ્રયત્ન થવા વિનંતી છે. પત્રમાં જણાવ્યા મુજબની શિક્ષણ વિભાગને લગતી પ્રવૃતિઓ કચેરીઓ દ્રારા-શાળાઓ દ્રારા ફાથ ધરીએ અને માર્ચ-૨૦૨૧ના મહિનામાં પોષ્તણ અભિયાનની ઉજવણી થાય તે જોવા વિનંતી છે.

બિડાણ- સામેલ છે.

સંયુક્ત કમિશનર મધ્યાઠન ભોજન યોજના ગાંધીનગર

नडल सविनय रवानाः

પ્રતિ.

નેશનલ મિશન ડાઇરેક્ટરશ્રી, મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગની કચેરી, બ્લોક નં.ર૦, ડો.જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાં**ધીનગર. (જા**ણ સારૂ)